

dr hab. Aleksandra Skrabacz
Wojskowa Akademia Techniczna
Warszawa

Warszawa, 15.04.2025 r.

Arkusz recenzji rozprawy doktorskiej

Recenzja rozprawy doktorskiej: mgr Kaliny LUBAS

na temat: CUDZOZIEMCY W KSZTAŁTOWANIU BEZPIECZEŃSTWA
NARODOWEGO POLSKI

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie: nauki
społeczne **w dyscyplinie:** nauki o bezpieczeństwie

Forma rozprawy: praca pisemna samodzielna o charakterze monografii, napisana pod kierownictwem dr hab. **Ryszarda SZYNOWSKIEGO**, przy udziale promotora pomocniczego dr hab. **Pauliny POLKO**, Akademia WSB, Dąbrowa Górnicza 2025 r.

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571) dotyczącej przedmiotu rozprawy:

1. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia** oryginalnego rozwiązania problemu naukowego. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Na podstawie przedłożonej rozprawy doktorskiej stwierdzam, że Autorka spełniła przesłankę opracowania oryginalnego dzieła naukowego i przyczyniła się do rozwiązania problemu naukowego dotyczącego udziału cudzoziemców w kształtowaniu bezpieczeństwa narodowego Polski. Przedstawione rozwiązania problemu naukowego w ujęciu teoretycznym i empirycznym są nowatorskie i aktualne oraz posiadają wysoki stopień użyteczności. Podjęty przez Doktorantkę temat jest nośny naukowo, społecznie i politycznie, a migracja stała się elementem sekurytyzacji bezpieczeństwa, co słusznie zauważa Autorka. Dorobek nauk o bezpieczeństwie jest w przedmiocie badań skromny, stąd też wybór tematu rozprawy doktorskiej uważam za celowy, a proces rozwiązania głównego problemu badawczego nie budzi zastrzeżeń i wątpliwości naukowych.

2. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia** rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Stwierdzam, że przedstawione rozwiązania posiadają wyjątkową wartość praktyczną i powinny zostać zaimplementowane w wielu dziedzinach funkcjonowania państwa, zwłaszcza w sferze obronnej, ochronnej, społecznej i gospodarczej. Jest to istotne tym bardziej, że proces imigracji do Polski prawdopodobnie będzie się nasilał, na co wskazują trendy migracyjne na świecie i w Polsce, co już wpływa na bezpieczeństwo narodowe Polski i będzie nosił tendencje wzrostowe w wielu obszarach bezpieczeństwa.

W rezultacie stwierdzam, że **recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania / nie spełnia wymagań przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** dotyczącej przedmiotu rozprawy (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571).

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571) dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej:

1. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach. Ocena wiedzy teoretycznej kandydata na podstawie treści pracy. (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

Po zapoznaniu się z dysertacją doktorską, w szczególności z rozważaniami teoretycznymi zawartymi w rozdziałach 2-3-4, stwierdzam, że Doktorantka posiada ugruntowaną wiedzę teoretyczną dotyczącą procesów migracyjnych oraz potrafi ją skorelować z treściami dotyczącymi bezpieczeństwa narodowego. Pani Kalina Lubas w sposób nie budzący poważnych zastrzeżeń recenzenta przedstawiła w sposób uporządkowany pod względem metodologicznym i merytorycznym treści związane z teorią migracji, dokonując analizy tego zjawiska wieloaspektowo. Opisała dylematy definicyjne, dokonała przeglądu teorii migracji, jej historii oraz typologii. Rozważania te są dobrze osadzone i uzasadnione w literaturze przedmiotu. Wartościowe merytorycznie są przedstawione trendy imigracyjne i emigracyjne do/z Polski, zobrazowane dodatkowo stosownymi wykresami i schematami. Solidna wykładnia prawno-proceduralna dotyczące pobytu cudzoziemców w Polsce również potwierdza poziomi wiedzy Doktorantki w obszarze prowadzonych badań. W sposób równie przejrzysty przedstawiła wpływ imigrantów na określone dziedziny bezpieczeństwa narodowego, prowadząc badania w tym zakresie zgodnie z wykładnią zawartą w Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego RP. Pozwoliło to na usystematyzowanie i uporządkowanie procesu badawczego, nadając mu określone ramy prawne, merytoryczne i metodyczne.

2. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Umiejętność ta zawiera się w kilku kompetencjach, których oceny zawarte są poniżej:

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego dostrzegania i identyfikowania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia. (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

Autorka prawidłowo dostrzegła problem naukowy oraz doprowadziła do jego identyfikacji, diagnozy i rozwiązania. Pobyt cudzoziemców na terenie państwa polskiego przynosi znaczące wyzwania w wielu obszarach życia politycznego, społecznego i gospodarczego, a Doktorantka wykazała w przeprowadzonym procesie badawczym, że również w obszarze bezpieczeństwa narodowego Polski. Autorka swe badania osadziła w przestrzeni teoretycznej, dokonując wnikliwej analizy i syntezy literatury z zakresu przedmiotu badań. Część empiryczna pracy zasługuje na szczególne podkreślenie. Korzystając z metody sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki wywiadu Autorka udokumentowała ww. problematykę również w aspekcie praktycznym. Tym samym uwiarygodniła posiadanie umiejętności identyfikowania problemu naukowego, uzasadnienie jego istnienia, a następnie rozwiązania.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego. (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

Przedstawiony w rozdziale metodologicznym proces badawczy jest bardzo dobrze skomponowanym działaniem naukowym, zawierającym niezbędne elementy metodologiczne. Autorka rozpoczęła proces naukowy od identyfikacji problemu głównego, który został zdekomponowany na problemy szczegółowe i adekwatne do nich hipotezy: główną i częściowe. Cele prowadzonych badań również zostały jasno i czytelnie sformułowane, wskazując kierunek prowadzonego procesu badawczego. Oznacza to posiadanie umiejętności prawidłowego formułowania elementów koncepcji badań naukowych.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania znajomości** metod badawczych i umiejętności prawidłowego ich doboru i zastosowania (zrealizowania). (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

Praca doktorska jest oparta na solidnych podstawach empirycznych. Na szczególne podkreślenie zasługuje wysiłek, jaki włożyła Autorka w pozyskanie próby badawczej niezbędnej do przeprowadzenia badań jakościowych. Dobór dwóch grup badawczych, w postaci ekspertów przypisanych do wybranych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, oraz cudzoziemców reprezentujących różne kraje pochodzenia, uważam za słusznym i celowy. Wiarygodność przeprowadzonych wywiadów, zaprezentowanie wyników oraz umiejętność ich wykorzystania w procesie analiz zawartych w rozdziale 5 oceniam bardzo wysoko. Dodatkowo warto podkreślić trud, jaki poniosła Pani Kalina Lubas w przeprowadzenie wywiadów z tak dużą liczbą respondentów. Na tej podstawie

jednoznacznie stwierdzam, że Autor posiada znajomość metod badawczych i potrafi je prawidłowo zastosować.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Stwierdzam, że Doktorantka posiada umiejętność dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań, czego przykładem może być kompozycja każdego rozdziału merytorycznego. Po pierwsze, w każdym rozdziale Autorka umiejętnie łączy teorię migracji z kwestiami bezpieczeństwa narodowego, w tym z analizami w wybranych dziedzinach i sektorach bezpieczeństwa. Po drugie, podjęty zakres merytoryczny został poddany analizom szczegółowym w kontekście szans i zagrożeń jakie niesie ze sobą aktywność cudzoziemców na terenie Polski. Po trzecie, zwięźceniem każdego rozdziału merytorycznego są prawidłowo sformułowane wnioski, w których Autorka formułuje zasadnicze tezy swoich rozważań.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** poprawnego sformułowania sprawozdania z wyników badań w sferze formy i treści. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Autorka recenzowanej rozprawy wykazała się umiejętnością prawidłowego opracowania sprawozdania z wyników badań w formie pracy doktorskiej. Zastosowany język naukowy, terminologia oraz pisarskie ujęcie nie budzi zastrzeżeń. Godna podkreślenia jest strona graficzna pracy, zobrazowana w postaci licznych wykresów i tabeli przedstawiających cząstkowe wyniki badań. Na uwagę zasługuje strona redakcyjna pracy – została ona opracowana na bardzo wysokim poziomie jakościowym. Stwierdzam zatem, że Doktorantka posiada umiejętność sformułowania sprawozdania zarówno w zakresie formy, jak i treści.

- **Ocena stopnia oryginalności uzyskanych wyników.** *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Praca posiada niewątpliwy walor oryginalności oraz autentyczności podjętego problemu badawczego. W literaturze przedmiotu nie identyfikuje się licznych prac naukowych o charakterze empirycznym dotyczących wybranego przedmiotu badań. Autorka dokonała diagnozy procesów migracyjnych, wskazała ich przyczyny i warunki przebiegu oraz określiła szanse i zagrożenia wynikające z imigracji do Polski cudzoziemców wraz ze zwróceniem uwagi na konsekwencje dla budowy systemu bezpieczeństwa narodowego Polski. Praca posiada pewne mankamenty jeżeli chodzi o część prognostyczną. Autorka nie dołożyła należytego starania aby przedstawić kierunki rozwoju aktywności cudzoziemców w obszarze wybranych dziedzin bezpieczeństwa narodowego. Przedstawione w zakończeniu wnioski ogólnie w nikłym stopniu odnoszą się do kształtowania bezpieczeństwa narodowego. Ponadto analizując szanse, zagrożenia, wyzwania i ryzyka popełniła

błąd logiczny, ponieważ najogólniej definiując wyzwania dzieli się je na zagrożenia i szanse. Do ryzyka związanego z oddziaływaniem cudzoziemców na bezpieczeństwo narodowe Doktorantka nie ustosunkowano się w ogóle.

- **Ocena wartości naukowej i praktycznej uzyskanych wyników.** (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

Stwierdzam, że praca posiada wysoki walor użyteczności w wieku dziedzinach bezpieczeństwa narodowego Polski. Znamienny jest fakt, że Autorka podnosi niezmiernie ważny i aktualny problem polityczny, społeczny, ekonomiczny, a jak przekonująco uzasadniła w pracy doktorskiej również znaczący w obszarze bezpieczeństwa narodowego. Pracę należy traktować jako pionierską, która w sposób kompleksowy przedstawia kwestię oddziaływania coraz większej liczby cudzoziemców przebywających z różnych powodów na terenie Polski, na poziom bezpieczeństwa narodowego.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania / ~~nie spełnia wymagań~~ przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571) dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wątpliwości, które należy rozstrzygnąć w czasie obrony rozprawy doktorskiej.

Pytania na obronę rozprawy:

1. W jakich dziedzinach i sektorach bezpieczeństwa narodowego imigranci mogą być szansą bądź zagrożeniem w ujęciu perspektywicznym?
2. Jak w obszarze bezpieczeństwa demograficznego można wykorzystać potencjał cudzoziemców?
3. W jaki sposób prowadzić proces asymilacji imigrantów ze społeczeństwem przyjmującym, aby nie prowadzić do niepokojów i nierówności społecznych?

Końcowa konkluzja i ocena

Ja, niżej podpisany/a stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr **Kaliny LUBAS** spełnia warunki / ~~nie spełnia warunków~~ określone/ych w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571) i wnioskuję o dopuszczenie/~~o niedopuszczenie~~ Pani mgr **Kaliny LUBAS** do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Aleksandra Skrabas

.....
podpis